

İLK RESMİ SPOR DERGİSİ: TÜRK SPOR KURUMU DERGİSİ'NE BİR BAKIŞ (1936-1938)

FIRST OFFICIAL SPORTS MAGAZINE: AN EVALUATION ON TURKISH SPORTS ASSOCIATION MAGAZINE (1936-1938)

Faruk EKEN*

Geliş Tarihi/Received:04.03.2020

Kabul Tarihi/Accepted:17.06.2020

EKEN, Faruk, (2020), "İlk Resmî Spor Dergisi: Türk Spor Kurumu Dergisi'ne Bir Bakış (1936-1938)", Belgi Dergisi, C.2, S.20, Pamukkale Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını, Yaz 2020/II, ss. 2537-2552.

Öz

Osmanlı Devleti'ne modern sporların girişi, eğitimin Batı'ya açılan iki kapısı olan Galatasaray Sultanisi ve Robert Kolej ile gerçekleşmiştir. Ders programlarına Terbiyeyi Bedeniye derslerinin Batı tarzı okullara girişi ile birlikte spora olan ilgi artmıştır. Okullarda her ne kadar spor daha çok jimnastik üzerinden gelişmişse de yabancıların birtakım imtiyazlarını kullanarak kitle sporlarına yöneldikleri ve Müslüman Türkler arasında da bu sporların yaygınlaşmasına katkı sağladıkları bilinmektedir. İstibdat Dönemi'nde kitle sporları için insanların kalabalık gruplar halinde bir araya gelmesi sakıncalı sonuçlar doğurabileceği endişesi sonucunda bu tarz sporların yapıp yapılmadığı hafiyeler marifetiyle sıkı bir şekilde denetlenmiştir. 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Avrupa'da sporun savaşa hazırlık mahiyetinde görülmesi ve gerçekleştirilen savaşlarda Avrupalı devletlerin başarıya ulaşmaları II. Meşrutiyet Dönemi spor politikalarını da etkilemiştir. Modern bir ulus inşasında spor, geleceğe güvenle bakan, erdemli, sağlam vücutlu bireylerin yetiştirilmesi için önemli bir araç olarak görülmeye başlanmış ve bu gelenek II. Meşrutiyetten Cumhuriyet'e miras olarak aktarılmıştır. II. Meşrutiyet Dönemi boyunca ardı ardına mağlup olunan savaşların olumsuz etkilerinin ortadan kaldırılabilmesine yönelik oluşturulan Osmanlı Genç ve Osmanlı Güç dernekleri ile toplumun militarizasyonuna yönelik adımlar atılmıştır. Yeni kurulan genç Cumhuriyet ise spor teşkilatını öncelikle devlet kontrolüne almamış özerk bir yapısı olan Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı'nın uhdesine bırakmıştır. 1930'larda çağdaşı pek çok devlette olduğu gibi Türkiye Cumhuriyeti de sporu devlet eliyle yönetebilmek için birtakım adımlar atmıştır. Spor, bu dönemde olimpiyatlar üzerinden uluslararası rekabette bir üstünlük unsuru olarak görülmeye başlanmış ise de savaşın ayak seslerinin duyulmaya başlandığı 1930'ların ikinci yarısında her an savaşa hazır bir askeri grup bulundurma da bir ön koşulu olarak görülmeye başlanmıştır. Özerk bir yapısı olan Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı ile istenilen amaçlara ulaşamayacağını düşünülmesi devleti Avrupa'dakine benzer bir spor yapılanmasının oluşturulması için çalışmalara yöneltmiş ve bunun sonucunda da spor teşkilatının parti teşkilatına bağlanması ile sorunların çözülebileceği düşünülmüştür. 1936-1938 dönemi Türk sporu için bir arayış dönemi olarak geçmişse de 1938'de çağdaşlarının spor anlayışlarına benzeyen ama dünyada eşi benzeri olmayan yeni bir teşkilatlanmaya gidilmiştir. Ülkü Dergisi'nin Şubat 1933'de yayımlanan ilk sayısında halkevlerinde bir spor şubesinin kurulacağını ve dergide spor bölümüne yer verileceğinin belirtilmesi sporun parti ya da devlet eline geçmesinden çok öncesinde de devletin sporla yakın bir temas kurduğunu göstermesi açısından da son derece önemlidir.

1930'lu yıllar Türkiye'sinde spor dergiciliğinin önceki dönemlere göre artış gösterdiği bilinmektedir. 1930'ların başında basın hayatında meydana gelen özgürlükçü hava spor basınına da yansımıştır. 1920'li yıllarda Gol, Gol Spor Mecmuası, Spor Âlemi, Şampiyon, Şa Şa Şa, Yarın Spor, Türkspor'ın ardından 1930'lu yıllarda Türkspor, Olimpiyat, Top, Spor Postası, Kırmızı Beyaz, Türk Spor Kurumu, Sarı Lacivert, Havacılık ve Spor, Beden Terbiyesi ve Spor ile Okul Spor basın hayatında yerlerini

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkiye Cumhuriyeti ABD, farukeken@gmail.com, (<https://orcid.org/0000-0003-0097-8909>)

almışlardır. Dergi sayısındaki artışa paralel olacak şekilde dergilerin içeriklerinin de zenginleştiği göze çarpmaktadır. Dergiler incelendiğinde kimi zaman devletin yalnız sporu ve spor basınına dönüştürmediği spor basınına da devletin spor yönetimine etkisini belirlemede belirleyici bir güce sahip olduğu görülmektedir. Türk Spor Kurumu Dergisi öncesindeki spor basını, daha çok İstanbul merkezli haberleri sütunlarına taşıırken kurumun resmi yayın organı olması hasebiyle İstanbul dışında da pek çok haberi sütunlarına taşımış ayrıca pek çok spor dalına dair haberler vermesiyle de kendisinden sonra gelecek dergilere de öncülük etmiştir.

Bu dergiler içerisinde Türk Spor Kurumu Dergisi spor teşkilatında meydana gelen bir değişiklikten sonra oluşturulan Türk Spor Kurumu'nun resmi yayın organı olarak faaliyetini sürdürmüştür. Yayın politikası ve haberlerin işleniş noktasında geçiş döneminin bir ürünü olan dergi, resmi bir yayın organı olarak çalışmıştır. Haberlerin aktarımından sporla ilgili haberlere kadar yapmış olduğu yayın ile Türk spor teşkilatlanmasına katkı sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler: *Türk Spor Kurumu, Spor Basını, Spor-Devlet İlişkisi, Beden Terbiyesi.*

Abstract

The entry of modern sports into the Ottoman State took place with Galatasaray Sultani and Robert College, two gates of education opening to the West. The interest in sports has increased with the introduction of "Terbiyeyi Bedeniye" lessons in Western-style schools. Although sports developed mostly through gymnastics in schools, it is known that foreigners turn to mass sports by using some privileges and they contribute to the spread of these sports among Muslim Turks. As a result of the concern that people of this type of sports could be carried out during massive sports in the period of the Istibdat, it was strictly controlled by spies. Since the second half of the 19th century, the sport in Europe was seen as a preparation for war and the European states succeeded in the wars. The 2nd Constitutional Period also affected sports policies. In the construction of a modern nation, sports began to be seen as an important tool for raising individuals who look to the future with confidence, with virtuous, solid bodies, and this tradition has been passed on from the 2nd Constitutional Period to the Republic. During the 2nd Constitutional Period, steps were taken towards militarization of society with the Ottoman Youth and Ottoman Power associations, which were created to eliminate the negative effects of the wars that were defeated one after another. The newly established Republic of Turkey did not take control of sports organization into state control. The state gave control of the sports organization to Turkey Training Community Alliance. As a contemporary of the Republic of Turkey in the 1930s, many state has taken some steps to manage the sport. Although sports started to be seen as an element of superiority in the international competition over the Olympics in this period, it was also seen as a prerequisite for having a military group ready for war in the second half of the 1930s, when the footsteps of the war began to be heard. With the autonomous structure of Turkey Training Alliance, considering that the desired goals cannot be achieved, the state directed the state to work for the establishment of a sports structure similar to Europe, and as a result, it was thought that the problems could be solved by connecting the sports organization to the party organization. Although the period of 1936-1938 was a search period for Turkish sports, in 1938, a new organization, similar to the understanding of sports of its contemporaries, but unique in the world, was introduced. It is known that in 1930 increased compared to the previous period of sports journalism in Turkey. The libertarian air that occurred in the press life in the early 1930s was also reflected in the sports press. 1920s Goal, Goal Sports Magazine, Sports World, Champion, Şa Şa Şa, Tomorrow Sports, after Türkspor, in the 1930s, Türkspor, Olympic, Ball, Sports Post, Red White, Turkish Sports Association, Yellow Navy, Aviation and Sports, Physical Education and Sports and School Sports took their place in the press life.

It is striking that the contents of the journals are enriched in parallel with the increase in the number of journals. When the magazines are analyzed, it is seen that sometimes the state does not transform only sports and sports press, and sports press has a decisive power in determining the effect of the state on sports management. While the sports press before the "Turkish Sports Association Magazine" carried the news based on İstanbul to its columns, it carried many news outside of İstanbul to the columns as it was the official publication of the institution, and also pioneered the next magazines after it gave news about many sports branches. Among these magazines, the "Turkish Sports Association Magazine" has continued its activities as the official publication of the Turkish Sports Association, which was created after a change in the sports organization. The magazine, which is a product of the transition period at the point of publication

policy and news processing, has worked as an official publication. He contributed to the Turkish sports organization with his publication from the transfer of news to sports news.

Keywords: *Turkish Sports Association, Sport Press, Sport-State Relationship, Physical Education.*

A. Giriş

Türk basın tarihi II. Mahmut Dönemi'nde ilk resmi gazete Takvim-i Vekayi ile başlamış ise de Türk basınında spor ile ilgili yazıların ortaya çıkması uzun bir zaman almıştır. Türk basınında spor konusunda ilk yazı Ali Ferruh Bey'in 1891'de Servet-i Fünun'da yayımlanan eskrim konulu makalesi olmuştur.¹ 1920'li yıllarda Gol Spor Mecmuası, Spor Alemi, Yarın Spor, Türkspor gibi spor mecmuaları doğrudan spor mecmuaları olarak yayın yapmışlardır. 1930'lu yıllara gelindiğinde ise spor dergilerinde göreceli bir artış yaşanmıştır. 1920'lerin sonunda çıkmaya başlayan Türkspor yayın hayatını devam ettirmiştir. Türkspor'un yanında Olimpiyat, Spor Postası, Top, Türk Spor Kurumu, Havacılık ve Spor, Sarı Lacivert, Beden Terbiyesi ve Spor, Okul Spor gibi dergiler yayın hayatında kendilerine yer bulmuşlardır.

19. yüzyılda uluslaşma süreci diğer ülkelerde olduğu gibi Osmanlı Devleti'nde de çok geçmeden etkisini göstermeye başlamış ve imparatorluk milliyetçilik ayaklanmaları ile küçülmeye başlamıştır. Profesyonel savaşıların yerini Fransız İhtilali ile vatandaş ordularının alması ve zorunlu askerlik sistemine geçilmesi beraberinde erkek nüfusun çoğunluğunun askerlik için seferber edilmesine yol açmıştır. Vatandaş ordularının savaşlarda göstermiş olduğu başarıların temelinde askerlik çağındaki nüfusun her an savaşa hazır halde tutulmasından kaynaklandığı düşüncesi ve döneme hakim olan sosyal darwinizm anlayışı güçlü olanın ayakta kalacağı mesajını verdiği için son dönem Osmanlı aydınları ve İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin önde gelenleri beden terbiyesini savaşa hazırlığın bir aracı olarak düşünmüşlerdir. İyi vatandaş yaratmanın bir aracı olarak kurgulanan beden terbiyesi, "milleti müselleha" oluşumuna zemin hazırlaması için beden terbiyesi dersleri Avrupa'daki örnekleriyle benzerlik gösterecek şekilde mektep müfredatlarına dahil etmişler ve bununla da yetinmeyerek bir takım paramiliter gençlik örgütleri kurmuşlardır.²

I. Dünya Savaşı'ndan mağlup olarak ayrılan Osmanlı Devleti'nin yerine kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin her ne kadar spora bakışıyla II. Meşrutiyet Dönemi spor politikaları arasında benzerlikler bulunuyorsa da her devrin kendine has ruhunun olması ve çözülmesi gereken başka acil sorunların bulunması sebebiyle genç cumhuriyetin spor politikasının 1920'li yıllarda nispeten bir devlet politikası olarak benimsenmediği fakat spor faaliyetlerinin uzaktan da olsa takip edildiği görülmektedir. Spor politikaları 1930'lu yıllarda ikinci bir büyük savaşın ayak seslerinin güçlü bir şekilde duyulmaya başlamasıyla

1 Hakan Aydın, "İdman (1913-1914): İlk Kapsamlı Spor Dergisi Üzerine Bir İnceleme", *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 27 (2009/2) s.153.

2 Çalışmanın sınırları 1936-1938 arası resmi spor dergisine odaklandığı için konu ile ilgili çalışmalar meraklıları için aşağıda sunulmuştur. Zorunlu askerlik uygulaması ile ilgili Mehmet Beşikçi, "Militarizm, topyekun savaş ve gençliğin seferber edilmesi: Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı İmparatorluğu'nda paramiliter dernekler", *Tarih ve Toplum Yeni Yaklaşımlar*, S. 8, Bahar 2009, sf. 49-92; Yaşar Tolga Cora, "Asker-Vatandaşlar ve Kahraman Erkekler: Balkan Savaşları ve Birinci Dünya Savaşı Dönemlerinde Beden Terbiyesi Aracılığıyla İdeal Erkekliğin Kurgulanması", der. Nurseli Yeşim Sünbüloğlu, *Erkek Millet Asker Millet: Türkiye'de Militarizm, Milliyetçilik, Erkek(lik)ler*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2013, s. 45-75; II. Meşrutiyet dönemi paramiliter yapılar için Sanem Yamak Ateş, *Asker Evlatlar Yetiştirmek: II. Meşrutiyet Dönemi'nde Beden Terbiyesi, Askeri Talim ve Paramiliter Gençlik Örgütleri*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2012; Erol Akcan, *İttihat ve Terakki Fırkası'nın Paramiliter Gençlik Kuruluşları*, TTK, Ankara, 2015; Zafer Toprak, "II. Meşrutiyet Dönemi'nde Paramiliter Gençlik Örgütleri", *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*, der. Murat Belge, İstanbul, 1985, cilt 2, s. 531-536.

birlikte yeniden II. Meşrutiyet Dönemine benzer şekilde bir yöne girdiğini söylemek mümkündür.³ 1930'lu yıllar tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de bir arayış dönemi olarak değerlendirilebilir. Avrupa'nın pek çok ülkesinde sporu savaşa hazırlık aracı olarak gören rejimler gibi Türkiye Cumhuriyeti de spora müdahale ederek sporu kendi ihtiyaçlarına göre düzenleme ihtiyacı hissetmiştir. 1934'ten itibaren farklı spor dergilerinde, spordaki muvaffakiyetsizlik üzerinden devletin spora müdahale etmesi gerektiği yüksek sesle dile getirilmeye başlanmıştır. Bu ihtiyacın bir yansıması olarak devlet sporu öncelikli olarak partinin ve daha sonra istediği verimi hızlı bir şekilde alabilmek için devletin uhdesine bırakmıştır.

Cumhuriyet Dönemi spor tarihi çalışmaları son yıllarda artmış olsa da spor basını ile ilgili çalışmalar için aynı cümleleri kurmaktan henüz çok uzağız. Dönemin günlük gazetelerindeki spor sayfaları incelendiği zaman spor haberlerine çok az yer ayrıldığı görülmektedir. Spor çalışmalarının artması ile spor dergilerinin spor araştırmalarındaki önemi daha da artacaktır. Çalışmaların artması bu alandaki önemli bir boşluğu dolduracaktır.

Bu çalışmada Türk spor teşkilatında değişikliğin yaşandığı Türkiye İdman Cemiyeti İttifakının (TİCi) 13-18 Şubat 1936 tarihleri arasında gerçekleştirilen sekizinci ve son kongresinde⁴ almış olduğu kararla Türk Spor Kurumu'na dönüşmüş olan kurumun resmi olarak fikirlerini yansıtan Türk Spor Kurumu Dergisi incelenmektedir. 26 Haziran 1936-7 Kasım 1938 tarihleri arasında 122 sayı olarak yayımlanan dergi dönemin diğer spor dergilerinden farklı olarak spor faaliyetlerinin tanıtımının yanında devletin (partinin) spor teşkilatı ile ilgili fikirlerinin kamuoyu ile paylaşıldığı bir platform olmuştur. Derginin incelenmesi özellikle özerk bir yapısı olan Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı ile spor teşkilatını 16 Temmuz 1938 tarih ve 3530 sayılı yasa ile devlete bağlayan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü arasındaki geçiş döneminde spor işlerini partinin (partinin yan kuruluşu olan Halkevlerinin) yönettiği dönem ile ilgili çalışmalara ışık tutması açısından son derece önemlidir.

Yapılan çalışmada derginin bazı sayılarını alarak bir örneklem oluşturmak yerine bütünlüğün sağlanabilmesi için Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nden temin edilen tüm sayılar incelenmiştir. Derginin daha iyi anlaşılabilmesi için de dergiye dair teknik bilgiler, yazar kadrosu verildikten sonra derginin içeriği alt başlıklar halinde değerlendirilmiştir.

B. Derginin Künyesi ve Teknik Özellikleri

Türk Spor Kurumu Dergisi 26 Haziran 1936 - 7 Kasım 1938 tarihleri arasında 122 sayı olarak yayımlanmıştır. Türk Spor Kurumu'nun resmî yayın organı olarak çıkarılmaya başlanan dergi Ulus Basımevinde basılmıştır. 23*30 cm ebatlarında basılan dergi istisnaları olmak kaydıyla haftalık 16 sayfa olarak çıkmıştır.⁵ Pazartesi günleri çıkan dergi renkli olarak basılmış ve kapak fotoğrafı olarak da bazen bir spor türüne ait bir çizim/fotoğraf bazen bir stadyum bazen de bir futbol haberi kapağa konu olmuştur.⁶ Dergi partiye bağlı bir kuruluşun yayın organı olduğu için kapak fotoğrafının zemininde Altı Ok ilk 45 sayıda yer almaktayken 46. sayıdan itibaren Altı Ok zeminden kaldırılmıştır.

3 Devletin modern insanın inşasına dair cumhuriyet dönemi biyo-politik çalışmaları için: Yiğit Akın, "Gürbüz ve Yavuz Evlatlar" *Erken Cumhuriyet'te Beden Terbiyesi ve Spor*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2004, s. 87-171.

4 Kurthan Fişek, *100 Soruda Türkiye Spor Tarihi*, İstanbul, 1985, s.117-118.

5 Türk Spor Kurumu Dergisinin 7. (10 Ağustos 1936), 64-65. (27 Eylül 1937) ve 98. (25 Mayıs 1938) sayıları 20 sayfa; 46. (17 Mayıs 1937) ve 47. (24 Mayıs 1937) Sayıları 24 sayfa olarak yayımlanmıştır.

6 3. Sayıda Ankara Stadyumu, 7. Sayıda (10 Ağustos 1936), Berlin Olimpiyatlarında yarışan Alman Yüksek Jimnastik Mektebi Kız Öğrencileri, 48. Sayıda(31 Mayıs 1937) Sabiha Gökçen, 119. Sayıda(17 Ekim 1938) Bir Futbol Maçından Enstantane gibi.

Derginin müdürlüğünü Nasuhi Baydar, Umumi Neşriyatı İdare Yazı İşleri Müdürlüğünü ise Nizamettin Kırşan yapmışlardır. Dergi ilk sayısından son sayısına kadar her bir sayısı 5 kuruşa, altı aylık aboneliği 130 kuruşa, yıllık aboneliği ise 250 kuruştan okuyucuya sunulmuştur. Dergi fazla reklam almamakla birlikte resmi kurumlara ait reklamların zaman zaman yayımlandığı görülmüştür. Zafer Toprak'ın İş Bankası üzerinden anlattığı tasarruf politikasının bir yansıması olarak ortaya çıkan kumbaralar⁷, Ziraat Bankası ve İş Bankası Kumbaraları olarak yan yana aynı sayfalarda tasarruf vurgusuyla kendilerine yer bulmuşlardır.⁸

C. Yazar Kadrosu

Pek çoğu sporcu bir maziye sahip olan veya aktif spor yönetimlerinde görev alanların oluşturduğu yazar kadrosunda sporcuların yanında farklı meslek gruplarından insanların da buldukları ve dergideki yazılara katkı sağladıkları görülmektedir. Nasuhi Baydar, Nizamettin Kırşan, Vildan Aşir Savaşır, Ahmet Fetgeri, Selim Sırrı Tarcan, Ferit Karslı, İlyas Sinal, Fuat Pura, Kerim Bükey, Baha Erkan, Behçet Kemal Çağlar, Falih Rıfki Atay, Server Ziya Gürevin, Namık R. Kotoğlu, Dr. Beha Erkan, Dr. Niyazi Erzin, Hüseyin Namık Orkun, Hikmet Tuna, Mimar Şinasi Reşit, Cevdet Sunay, Mustafa İber, Emil Tan, Naşit Hakkı Uluğ gibi isimler dergiye katkı sağlamışlardır. Baron Pierre de Coubertin, H. Derlange, George Sanlet, David Jonassen, Luis Vuillenin, Deorges Dabec ve Rita Chatin gibi bazı yabancı yazarların makaleleri de çeviri yoluyla okuyucu ile buluşturulmuştur. Ayrıca dergide doğrudan yazmasalar da İsmet İnönü, Celal Bayar, Şükrü Kaya, Cevat Abbas Gürer, Ferit Celal Güven, Kerim Cevdet İncedayı, Halit Bayrak, Ali Hikmet Ayerdem gibi devlet adamları ve spor yöneticilerinin stadyumlarda, radyoda veya halkevlerindeki nutukları ve ayrıca kendileri ile yapılan mülakatlar da dergide yayımlanmıştır.

D. Yayın Politikası

13-18 Şubat 1936 tarihleri arasında yapılan TİCİ'nin sekizinci ve son kongresinde ittifak adını Türk Spor Kurumu olarak değiştirmiştir. Türk Spor Kurumu, Türk sporunda özerk bir yönetim olan TİCİ'nin bazı özelliklerini devam ettirmiş olmasına rağmen zamanla Cumhuriyet Halk Partisi'nin (CHP) bir yan kuruluşuna dönmüştür. Spor yönetiminde yarı resmi bir ara rejim olan teşkilat, 16 Temmuz 1938'de 3530 sayılı yasa ile Başbakanlığa bağlı olarak oluşturulan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü kurulana kadar sporun yönetimini uhdesinde bulundurmıştır.⁹

Devletin 1929 Ekonomik Kriz sonrası ekonomide üstlenmiş olduğu devletçilik ilkesinin sosyal hayata dair yansıması olarak değerlendirilebilecek şekilde Avrupa'daki benzer devletlerde de olduğu gibi CHP de sporun devlet gözetiminde ve denetiminde yapılması gerektiğine dair çalışmalar gerçekleştirmiştir. CHP'ye bağlı Halkevlerinin resmi yayın organı olan Ülkü Dergisinin Şubat 1933 tarihli ilk sayısında Burhan Asaf "*Davamız bir "bütün"dür. Bu bakımdan, Türk sporu da bir fert işi olmaktan uzaktır. Biz, millet için ve millet ölçüsünde spor istiyoruz. Birinci gelen tekler istemiyoruz. Sağlam yapılı, güzel gövdeli ve inkişâp ahlâkiyatını benimsemiş onbinler ve yüzbinler istiyoruz.*"¹⁰ diyerek devletin spora bakışını özetlemiştir. Resmi bir yayın organı olmamasına rağmen resmi bir

7 Zafer Toprak, "Cumhuriyet Kurulurken Tasarruf ve Yerli Malı", *Toplumsal Tarih*, S. 309 (Eylül 2019), s.17-19.

8 *Türk Spor Kurumu Dergisi*, 45. Sayı(10 Mayıs 1937) ile birlikte İş Bankası Kumbaraları; 51. sayı (21 Haziran 1937) ile birlikte ise Ziraat Bankası Kumbaraları reklam olarak verilmiş ve 51. sayıdan itibaren tüm sayılarda aynı sayfada verilmeye devam edilmiştir.

9 Kurthan Fişek, *Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısında Spor Yönetimi: Dünya'da ve Türkiye'de*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1980, s. 372-377.

10 Burhan Asaf, "Spor Telakkimiz", *Ülkü*, C.1, S.1 (Şubat 1933), s.71-72.

yayın organı gibi çalışmalarını 1934-1937 yılları arasında gerçekleştiren Spor Postası da pek çok sayısında devletin spor işlerine el koymasını ve spor vasıtasıyla Türk İnkılabına yakışır bir neslin ortaya çıkacağını vurgulayan yazıları sütunlarına taşımıştır.¹¹

Kulüpleşmenin ve kulüp menfaatlerinin sporun gelişimine engel olduğu yönündeki genel kabul, devletin spora müdahale etmesinin ve öncelikli olarak spor yönetimini 1936'da partiye, ardından da 1938'de sporu parti üstü bir örgüte dönüştürmesine zemin hazırlayan en önemli unsur olmuştur. Sporun yarı resmi dönemi olarak nitelenen Türk Spor Kurumu'nun resmi yayın organı olarak ortaya çıkan Türk Spor Kurumu Dergisi de Kurumun sözcüsü olarak ortaya çıkmıştır. İlk sayısında "Yurdu kurtaran Ulu Önder Atatürk'ün cumhuriyet ve istikbalimizi kendisine tevdi etmiş olduğu Türk Gençliğini ruhî ve manevî bakımdan olduğu kadar bedenî ve maddî bakımdan da bu değeri ölçülmez vediayı koruyabilecek iktidara sahip şuurlu, canlı bir düşünceli ve bir hareketli (bir sporcu gençlik birliği) halinde ilerletip geliştirmek vazifesini üstüne almış olan Türk Spor Kurumu'nun yayın vesilesiyle Atatürk gençliğinin dergisi olmaya liyakat kazanmak gururu içinde çalışacak" diyerek yayın politikasını açıklamış ve "Sporcu, Vatanın bekçisidir" "Sporcu memleketçidir; ondan sonra kulüpçü" "Ulusal korunma yurtsal sağlık: İşte sporun ülküsü" "Sporcu! Memleket işlerinde senin kuvvetine ve karakterine dayanıyoruz!" "Sporcu! Sen milletin özü olan partimizin öz ve gözde bir çocuğusun" gibi sözlü cümlelerle kurumun ve derginin hedefinden okuyucularını haberdar etmiştir.¹²

Dergi göstermiş olduğu hedefe ulaşabilmek adına sayfalarını halkı bilinçlendirmek için sporların tarihçesinden antrenmana, kurumun tebliğlerinden mektepteki spor faaliyetlerine, Kastamonu'daki sporcu gençlerin çevre illerde yaptıkları spor faaliyetlerinden Amerika'da yapılan bir boks maçına kadar pek çok haberi okuyucuları ile buluşturmuştur.

E. Derginin İçeriği

1. Henüz Yapamadığımız Sporlar

Sporun vatani bir vazife olarak görüldüğü dönemde sağlıklı, kuvvetli ve gürbüz bir neslin yetişebilmesi için sporun dört mevsim icra edilebilmesi istenmiştir. Kış ve yaz ayları yaklaşırken dergi, okuyucuların dikkatini mevsimlere uygun sporlara çekmeye çalışmıştır: "Kış Geliyor. Asıl Spor Mevsimi Kıştır. Zira, kışın sporla meşgul olanlar hakiki sporculardır"¹³. "Kış Sporları"¹⁴ kış sezonunun uzun sürmesi ve arazinin dağlık olması gibi sebeplere karşılık kayak, buz ve dağcılık sporlarının yeterince yapılmadığı bilindiği için bu sporları teşvik edici pek çok yazı yazılarak çizimlerle desteklenmiştir. İlgili sporlara dair haberler dergi sayfalarında sık sık yer bulmuştur.¹⁵ Kayak sporunun yaygınlaşması için hem halkın hem de

11 Münir Nurettin Berkman, "Spor Bir Zevk Vasıtası Değil Bir Ülkü İşidir", *Spor Postası*, Sayı: 25 (29 Eylül 1934), s.2; Nusret Sefa, "Biz Saha İstiyoruz Efendim", *Spor Postası*, Sayı: 29 (27 Ekim 1934), s.2; Muhtar Bedi, "Devletçilik ve Spor", *Spor Postası*, Sayı: 32, (17 Kasım 1934), s.2; "Muhtar Savaş, "Devletçilik, Askerlik, İdarecilik", *Spor Postası* Sayı:36 (15 Aralık 1934), s.2; "Münir Müeyyet Berkman, "Gençlik Teşkilatına Doğru Adım", *Spor Postası* Sayı:53 (13 Nisan 1935), s.2.

12 Yayın Kurulu, "Maksadımız", *Türk Spor Kurumu Dergisi*, Sayı:1 (29 Haziran 1936), s.3.

13 "Nasuhi Baydar, Kış Geliyor", *Türk Spor Kurumu Dergisi* Sayı:18 (26 Ekim 1936), s.2.

14 Behçet Kemal Çağlar, "Kış Sporları", *Türk Spor Kurumu Dergisi*, Sayı: 21 (23 Kasım 1936), s.2.

15 "Kayakla Atlama", Sayı:30 (25 Ocak 1937),s.2. "Dalgalar Üzerinde Kayak Sporunu" Sayı:56 (26 Temmuz 1937),s.11. "Suda Yürümek" Sayı:109(9 Ağustos 1938),s.3-4. "Slalom", Sayı:33 (15 Şubat 1937),s.10-11. "Buz Üstünde Patinaj", Sayı:33 (22 Şubat 1937),s.12. "Artistik Patinaj Müsabakaları", Sayı:32 (8 Şubat 1937),s.11. "Dağcılık" Sayı: 39(29 Mart 1937), s.6-7."Dağcılık" Sayı: 40 (5 Nisan 1937),s.10-11.

yetkililerin dikkatini çekebilmek için ciddi anlamda çaba sarf edildiği görülmektedir.¹⁶ Bursa Uludağ'da, Ankara Emirdağ'da ve Erzurum Palandöken'de yapılan etkinliklere¹⁷ dergide sık sık yer verildiği gibi *"Kayakta Kadın elbiseleri Modası"*¹⁸ ilanlarla dergi, kadınların da ilgilerini kayağa çekmeye çalışmıştır. Kayak sporunun yaygınlaşması için Avrupa'da hızla yayılan teleferiğin 1.Dünya Savaşında askeri ihtiyaçların karşılanabilmesi için uzun zaman kullanıldığı, kış sporlarında da kullanımının yaygınlaştığı¹⁹ anlatıldıktan bir hafta sonra ise Fransa'da Mont Dore teleferiğinin açılışı ile ilgili bir haber verilmiştir.²⁰ Kayak sporunun yaygınlaşması için kayak merkezlerine ulaşımın önemi ile ilgili yazılan yazıda Fransa'da kayakçıların yoğun talebi üzerine 12 saatte tek bir istasyondan yapılan 79 ekspresin 100 km hızla 4'er dakikalık aralıklarla hareket ettiğinden bahsedilmiştir.²¹

2. Kadın ve Spor

İdeal bir neslin ortaya çıkabilmesi için anneye yüklenen misyonun yanında Genç Cumhuriyet kadını bir birey olarak da görmüş, sadece bir örnek olmasını yeterli görmeyip kendisinin de sağlıklı olmasını istemiştir. Derginin müdürlük görevini uhdesine almış bulunan Nasuhi Baydar Ankara'daki spor faaliyetleri ile ilgili bir değerlendirmesinde konu ile ilgili üzüntülerini dile getirerek: *"Ankara spor faaliyetinin merkezi olmaktadır. Bu faal merkezden memleketin her tarafına dağılacak olan gençler yeni Türkiye'nin bir spor memleketi olmasında uhdelere düşen vazifeyi yapmaktan geri kalmayacaklardır. Yalnız bu gençlik arasında itiraf etmeliyiz ki kadın unsuru yok gibidir, sporumuzda bir nevi haremlik selamlık hali vardır. Genç kızlarımızı tenis ve binicilik gibi bir iki spor şubesinde tek tük görüyoruz. Onlar da ne zaman atletizm yapacaklar; voleybol, basketbol, hokey gibi bedeni teşekküllerine uygun takım sporlarına ne zaman iştirak edecekler?"*²² demiştir. Başka bir yazısında yine kadınlara yönelik yapılan spor faaliyetlerinin ne şekilde olması gerektiği ile ilgili de bilgiler vermiştir: *"Bodurluğun, tıksızlığın, renksizliğin beden terbiyesi ve sporla önüne geçebiliriz. Vücut yirmi yaşına kadar uzar ve vücudu uzatıp endami düzelten beden terbiyesi ve spor oyunları da vardır: Bütün atletizm hareketleri, cemi sporlardan basketbol, voleybol gibi... Kızlara askerlik dersleri veriyoruz. Bundaki hedef yalnız silah atmak ve günün birinde ana sıfatı ile çocuğunu askerliğe alıştırılmaktan ibaret değildir. Kadın da vatan müdafaası vazifesini üzerine alabilir. Ve askerlikte tabii jimnastiğin tüm hareketleri vardır: Yürümek, koşmak, atlamak, tırmanmak, yük taşımak vesaire.. Kadın vücudunun büyük cehitlere müsait olmadığı bir hurafe olmakla beraber sporda tahammül edilmez hareketler demek değildir."*²³

Mekteplerde temeli atılan beden terbiyesinin yaygınlaşabilmesi için de kadınların özellikle jimnastikle yoğun bir şekilde ilgilenmelerini, kendileri için uygun sporlarla meşgul olmalarını sistem kendilerinden istemiştir. Bunun için kimi zaman *"Kadın ve Spor"*²⁴

16 Fuat Pura, "Kayak Sporuna Tarihi", Sayı:21(23 Kasım 1936),s.4-5. Sayı:22(30 Kasım 1936),s.7. Sayı:23 (7 Aralık 1936),s.11. Sayı:24 (14 Aralık 1936),s.6. Sayı:25(21 Aralık 1936),s.14. Sayı:26 (28 Aralık 1936),s.10-11. Sayı:27 (4 Ocak 1937),s.10-11. Sayı:28 (11 Ocak 1937)s.11.

17 "Erzurum'dan Mektup: Erzurum'da Kayak ve Spor Faaliyeti", Sayı: 83 (7 Şubat 1938), s.4. "Gazi Beden Terbiyesi Talebesi Uludağ'a Gitti", Sayı: 85 (21 Şubat 1938)s.13.

18 Yayın Kurulu, "Kayak Elbiselerinde Kadın Modası" Sayı: 27 (4 Ocak 1937),s.16.

19 Yayın Kurulu, "Teleferik: Kış ve Kayak Sporunun Yardımcısıdır", Sayı: 29 (18 Ocak 1937), s.14.

20 Yayın Kurulu, "Fransa'da Son Sistem ve Mükemmel Bir Teleferik İstasyonu Açıldı" Sayı:30 (18 Ocak 1937), s.15.

21 Yayın Kurulu, "Teleferik: Kayak Sporlarına Karşı Bu Sene Gösterilen Eşsiz Alaka Yüzünden Fransa Şimendiferlik Tekniğinde Görülmemiş Bir Muvaffakiyet", Sayı:33 (15 Şubat 1937), s.5.

22 Nasuhi Baydar, Ankara Spor Faaliyetinin Merkezi, Sayı:78 (3 Ocak 1938), s.2.

23 Nasuhi Baydar, "Sporda Harem ve Selamlık" Sayı:87(7 Mart 1938), s.2.

24 *Türk Spor Kurumu*, Sayı:1 (29 Haziran 1936),s.10. Sayı:2 (6 Temmuz 1936),s.13. Sayı:9 (24 Ağustos 1936),s.6. Sayı:12 (14 Eylül 1936), s.6.

başlığıyla yazılar yayımlanmış ve bu yazılarda kadınların niçin sporla meşgul olmaları gerektiği açıklanırken özellikle yabancı ülkelerdeki uygulamalardan da bahsedilmiştir. Jimnastiğin yaygınlaştırılması için ayrılan sayfaların önemli bir kısmının “*Oda Jimnistikleri: Kadınlar İçin*”²⁵ başlığı ile kadınlar için ayrıldığı görülmektedir. Bu yazıların önemli bir kısmı spor kökenli Nizamettin Kırşan ve Fuat Pura, bir kısmı da jimnastiğin sağlıkla ilişkisi açısından değerlendirilerek Dr. Niyazi Erzin tarafından yazılmıştır.

3. Ders Olarak Verilen Sporlar

Sporun geniş halk kitleleri arasında nitelikli ve bilinçli olarak yaygınlaşması için dergide spor dalları ile ilgili sürekli yazılar kaleme alınmıştır. Kimi zaman bu yazılarda spor tarihi ile ilgili konular işlenirken²⁶ kimi zaman da jimnastik dersleri üzerinden sporun yaygınlaştırılmasına yönelik konular işlenmiştir. Jimnastiğe dair yazılarda teorik bilgilerin verilmesiyle yetinilmemiş, tarif edilen jimnastik hareketlerinin nasıl yapılacağı çizimlerle de açıklanmaya çalışılmıştır. Jimnastik hareketlerinin etkinliğini artırabilmek için özellikle jimnastik hareketleri hedef kitleye göre belirlenerek dikkat çekecek şekilde yayımlanmıştır.²⁷ Tüm sporların başlangıcında ısınma hareketi olarak kullanılmasının yanında sağlıklı bir vücuda sahip olmak isteyen insanlara yönelik hazırlanan bu jimnastik derslerine ilave olarak 18-19 Mayıs 1937 tarihlerinde saat 00.07’de Ankara ve İstanbul Radyolarınca yaptırılması planlanan 11 adet jimnastik hareketi ön hazırlık yapılarak radyo ile koordineli olarak hareketlerin yapılabilmesi için dergide 3 tam sayfa yer almıştır.²⁸

4. Spor ve Sağlık

1930’lar Türkiye’sinde Avrupa’da olduğu gibi spor, sağlıklı ve gülbüz bir neslin oluşmasına ve gerektiğinde yurt müdafaasında kullanılmasına yardımcı olabilecek bir araç olarak görülmüştür. Türk Spor Kurumu uluslararası müsabakalarda birkaç atletin milletin göğsünü kabartması yerine toplumun genelinin sağlıklı yetişmesini birinci öncelik olarak belirlemiştir. Genç cumhuriyetin ihtiyaç duyduğu kalifiye genç nüfusun sağlıklı bir şekilde yetişmesinin önemini anlamış olan spor yöneticileri spor ve sağlık konularını dergide sık sık işlemişlerdir. Dergide yer alan sağlıkla ilgili yazılar çoğu zaman uzman doktorlar tarafından kaleme alınmıştır. Sağlıklı ilgili bu yazılar doğrudan doğruya sporla ilgili iken²⁹

25 *Türk Spor Kurumu*, Sayı: Sayı:27 (4 Ocak 1937), s.4. Sayı: 37 (15 Mart 1937), s.12. Sayı:51 (21 Haziran 1937), s.11. Sayı:72 (15 Kasım 1937), s.11.

26 Vildan Aşir, *Eski Yunanlılarda Spor I-VI*” Sayı: 82 (31 Ocak 1938), s.4. Sayı:84 (15 Şubat 1938), s.3. Sayı:85 (21 Şubat 1938), s.6. Sayı:86 (28 Şubat 1938), s.5. Sayı:87 (7 Mart 1938), s.7. Sayı:89(21 Mart 1938), s.6; Fuat Pura, “Kayak Sporuna Tarihi I-VIII” Sayı: 21(23 Kasım 1936), s.4-5. Sayı:22 (30 Kasım 1936), s.7. Sayı:23 (7 Aralık 1936), s.11. Sayı:24 (14 Aralık 1936), s.6. Sayı:25 (21 Aralık 1936), s.14. Sayı:26 (28 Aralık 1936), s.10-11. Sayı:27(4 Ocak 1937), s.11. Sayı:28 (11 Ocak 1937), s.11-14; Nizamettin Kırşan, “Milli Sporlarımızdan: Cirit Oyunları”, Sayı:44 (3 Mayıs 1937), s.4-5; Nizamettin Kırşan, “Türklerde Binicilik”, Sayı: 45(10 Mayıs 1937), s.4-5; Hüseyin Namık Orkun, “Türk Spor Tarihine Dair Notlar: Eski Türklerde Kılıç”, Sayı: 46 (17 Mayıs 1937), s.20. Sayı:48 (31 Mayıs 1937),s.15. Sayı:51(21 Haziran 1937), s.12. Sayı:54 (11 Temmuz 1937), s.15; Nizamettin Kırşan, “Eskrim”, Sayı: 75 (13 Aralık 1937), s.6.

27 Nizamettin Kırşan, “Beden Terbiyesi: Bayanlara Kolay Oda Jimnistikleri”,Sayı:94 (25 Nisan 1938), s.6.; Nizamettin Kırşan, “Oda Jimnistikleri: Kadınlar İçin”, Sayı: 27 (4 Ocak 1937), s.4-5; Nizamettin Kırşan, “Oda Jimnistikleri: Erkekler İçin”, Sayı: 28 (11 Ocak 1937), 12-13; Nizamettin Kırşan, “Oda Jimnistikleri: Kayak Sporuna Gidenlere”, Sayı: 31 (1 Şubat 1937), s.4-6; “Nizamettin Kırşan, “Oda Jimnistikleri: Genç Kızlar İçin”, Sayı:34 (22 Şubat 1937), s.4-5; Namık Kotoğlu, “Oda Jimnistikleri: 4-6 Yaşındaki Çocuklar İçin”, Sayı:38(22 Mart 1937), s.4-5.

28 Yayın Kurulu, “Ankara ve İstanbul Radyolarında 18 ve 19 Mayıs Sabahları Saat 7’de Yapılacak Olan Jimnastik Hareketlerinin Tarif ve Resimleri”, Sayı: 46(17 Mayıs 1937), s.9-11.

29 Niyazi Erzin, “Sporda Senelik Tatilin Ehemmiyeti”, Sayı: 51(21Haziran 1937),s.5. Niyazi Erzin, “İfrat Derecede Antrenman”, Sayı: 60.(23 Ağustos 1937),s.15; Niyazi Erzin, “Sağlık Bakımından Kadın Jimnastiği”, Sayı:72,(15 Kasım 1937),s.10-11; Niyazi Erzin, “Müsabakalar ve Antrenmanlar Esnasında Sporunun Gıdalanması”, Sayı:77 (27 Aralık 1937),s.6-7; Niyazi Erzin, “Sporcuların Muayenelerinde Nabız Sayma Usulü”, Sayı: 94(25 Nisan

kimi zaman sporun güzelliğe etkisi açısından³⁰ değerlendirilmiş kimi zaman da sporla vücut arızalarının nasıl giderilebileceğine dair yazılar kaleme alınmıştır.³¹ Sağlıkla sporun ilişkisi üzerine yazılan en çarpıcı yazı Niyazi Erzin tarafından kaleme alınmıştır. Futbol oyununda görülen sakatlıkların asıl sebebi üzerine yazmış olduğu bir yazıda tekniğin güçlü bir fizikle bütünleşmiş olmasına vurgu yapılırken sahada ciddi bir sakatlık yaşanmaması için “zayıf bacaklıların” futbola alınmamaları ile sorunun temelden çözülebileceği ifade edilmiştir.³² Toplumun genelinin sağlıklı olmasının temel hedef olarak belirlendiği bir sistemde sporun yaygınlaştırılması için en uygun araç jimnastik olarak görülmüştür. Sporcularda ise sağlam bir vücut yapısının oluşması için özellikle İngiltere ekolünde karşımıza çıkan temelini atletizmin oluşturduğu bir antrenman sistemi kurulmaya çalışılmıştır.

5. Dünyada Spor

Dergide Avrupa ve Amerika'da yapılan spor müsabakaları (futbol, boks, hokey, atletizm, kürek) , ile sporla ilgili gelişmeler(açılan bir saha, bir kulübün başka bir ülkeye seyahati vb.) sık sık yer bulmuştur. Özellikle 1936 Berlin Olimpiyatları ile ilgili haberlerin yoğun bir şekilde verildiği görülmektedir. Berlin Olimpiyatları'nda sadece mücadele eden sporcularımız ile bilgi verilmesinin yanı sıra tesisleşme, olimpiyat köyünde sporcuların ağırlanması, Alman demiryollarının gelen sporculara verdiği hizmetler, olimpiyatlarda boy gösteren kadın sporcular, olimpiyatlarda elde edilen dereceler hakkında da tafsilatlı bilgi verilmiştir.³³ Avrupa'nın yanında Amerika'daki güreş, boks, kampaçılık, kayak, polo, üniversitelerde spor hayatı, antrenman teknikleri ile ilgili bilgiler verilmiştir.³⁴ Halkevi sporcuların Sovyet Rusya'daki sporcular ile temasları³⁵ ile ilgili ayrıntılı bilgiler verilirken Sovyet Rusya'dan bahsedilirken “Dost Sovyet Rusya” ifadesi sık kullanılmıştır. Bu ifadeler sportif faaliyetlerin dış politikaya ilişkilerini kucaklamasına güzel bir örnek oluşturmaktadır.

Sportdaki gelişmelerin verilmesinin yanında belki daha da önemlisi dünyadaki spor teşkilatlanmaları ile ilgili farklı ülkelerin teşkilatlanmalarının tanıtılması ve Celal Bayar'ın

1938),s.10-11; Niyazi Erzin, Spor Yaralanmalarında Sahanın Rolü”, Sayı:110(15 Ağustos 1938),s.3-4; Niyazi Erzin, “Tenis Sınır Sporudur”, Sayı: 114(12 Eylül 1938),s.5; Niyazi Erzin, “Sportif Faaliyetler Esnasında Rastlanan Kazalarda Sporcuya Yapılacak İlk Yardımlar I,II,III,IV,V,VI” Sayı:116 (26 Eylül 1938),s.10-11. Sayı:117 (3 Ekim 1938),s.7. Sayı:118(10 Ekim 1938),s.4. Sayı:119 (17 Ekim 1938),s.4. Sayı:120-121(31 Ekim 1938),s.20. Sayı:122(7 Kasım 1938),s.13.

30 Yayın Kurulu, “Spor ve Güzellik: Güneş Tedavisi ve Güneşlenme Salgını I-II”, Sayı: 50 (14 Haziran 1937),s.11-12. Sayı:52 (28 Haziran 1937),s.7.

31 Nizamettin Kırşan, “Sağlık İçin İyi Nefes Almalı”, Sayı: 64-65 (27 Eylül 1937),s.8; Nizamettin Kırşan, “Düz ve Biçimli Bir Karın Nasıl Elde Edilir”, Sayı:67 (11 Ekim 1937),s.5; Rita Chatin, Çvr. Nizamettin Kırşan, “Jimnastiğin Bağırsaklara Te'siri”, Sayı:81 (24 Ocak 1938),s.10-11; Rita Chatin, Çvr. Nizamettin Kırşan, “Bayanlara Mahsus Jimnastik: Ayak Bileklerini ve Bacakların Yağlarını Eritmek İçin”, Sayı: 91(4 Nisan 1938),s.6-10; Rita Chatin, Çvr. Nizamettin Kırşan, “Beden Terbiyesi: Yuvarlak Sirt: Cyphose”, Sayı: 93(18 Nisan 1938),s.6-7; Rita Chatin, Çvr. Nizamettin Kırşan, “Beden Terbiyesi: Jimnastikle Zayıflama”, Sayı: 99 (30 Mayıs 1938),s.6-7.

32 Niyazi Erzin, “Futbol Oyununda Görülen Spor Arızaları ve Bunların Hakiki Sebepleri”, Sayı:55 (19 Temmuz 1937),s.6.

33 *Türk Spor Kurumu Dergisi*, Sayı: 2 (6 Temmuz 1936),s.6-7. Sayı:4 (20 Temmuz 1936), s.10-11. Sayı:5 (27 Temmuz 1936), s.8-9. Sayı:6 (3 Ağustos 1936), s.5-15. Sayı:7 (10 Ağustos 1936), s.6-19. Sayı:10(31 Ağustos 1936), s.5. Sayı:12 (14 Eylül 1936), s.6-7. Sayı:13 (21 Eylül 1936), s.6-7. Sayı:15 (5 Ekim 1936), s.6-7. Sayı:16 (12 Ekim 1936), s.15. Sayı:40 (5 Nisan 1937), s.14-16. Sayı:41 (12 Nisan 1937), s.14-16. Sayı:42 (19 Nisan 1937), s.14-16. Sayı:43 (26 Nisan 1937), s.14-16.

34 *Türk Spor Kurumu Dergisi*, Sayı: 2 (6 Temmuz 1936), s.5. Sayı:27 (4 Ocak 1937), s.10-11. Sayı:29 (18 Ocak 1937), s.10-11. Sayı:35 (1 Mart 1937), s.6. Sayı:36 (8 Mart 1937), s.6. Sayı:37 (15 Mart 1937), s.10. Sayı:38 (22 Mart 1937), s.14. Sayı:39 (29 Mart 1937), s.10-11. Sayı:55 (19 Temmuz 1937), s.11. Sayı:67 (11 Ekim 1937), s.11. Sayı:101 (13 Haziran 1938), s.6.7. Sayı:103(27 Haziran 1938), s.6-7.

35 Yayın Kurulu, “Halkevleri Takımının Sovyet Rusya Temasları”, Sayı: 13 (21 Eylül 1936), s.8-9. Sayı: 14 (28 Eylül 1936), s.10-11. Sayı: 16 (12 Ekim 1936), s.4-5.

başbakanlığa gelişinden itibaren³⁶ devlet eliyle oluşturulması düşünülen ve tartışılan yeni spor teşkilatına örnek oluşturması açısından farklı ülkelerdeki spor teşkilatlanmalarının dergide yayımlanması son derece önem arz etmektedir.³⁷ Benzer yazıların Türk Spor Kurumu'nun yerine kurulacak olan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nün resmi yayın organı olan Beden Terbiyesi ve Spor Dergisi'nde de sık sık yer alması arayışın devam ettiğinin de önemli bir göstergesi olarak düşünülebilir.

6. Mekteplerde Spor Faaliyetleri

Dönemin diğer spor dergileri (Spor Postası, Top, Sarı Lacivert vb.) incelendiği zaman verilen haberlerde mekteplerdeki spor faaliyetlerinin neler olduğu, hangi okullarda hangi spor faaliyetlerinin icra edildiğine dair haberlere daha sık rastlanıyorken, Türk Spor Kurumu Dergisinde icra edilen sportif faaliyetlerden ziyade mekteplerde spor faaliyetlerinin ne şekilde gerçekleştirilmesi gerektiği, bilimsel olarak öğrencilerin hangi sporlarla meşgul olmaları gerektiği üzerinde daha çok durulduğu görülmektedir. Spor kökenli yöneticilerin ve spor adamların yazdıkları yazılarla mekteplerde sportif faaliyetlerin belli bir sistem dahilinde nasıl verileceği gibi hususlara değinilmiştir.³⁸

Profesyonelliğin birlik beraberlik duygusunu zedeleyeceği ve sporu amacından uzaklaştıracağı düşüncesinden hareketle güçlü ve sağlıklı bir neslin ortaya çıkabilmesi için mektepte kültür fizik hareketlerinin yoğun bir şekilde verilmesi gerektiği düşünülmüştür ayrıca kültür fiziğin de temeli olarak atletizm görüldüğü için atletizme yoğunlaşılmasına önem verilmiştir. Atletizmle ilgili yazıların çoğunlukla dönemin Atletizm Federasyonu Başkanı Vildan Aşir tarafından kaleme alınması da kurumun spora bakışının somutlaşması noktasında önem arz etmektedir. Sporun eğlenceli bir şekilde mekteplerde işlenebilmesi için de öğrencilerin yaş gruplarına uygun olan oyun türlerinin tanıtıldığı ve bu oyunların oynatılmasının tavsiye edildiği görülmektedir.³⁹ Beden Terbiyesinin icracıları olacakları için Ankara Gazi Beden Terbiyesi Enstitüsü öğrencilerinin faaliyetlerinin de dergide zaman zaman yer aldığı görülmektedir.

7. Memlekette Spor Faaliyetleri

Resmi bir kurumun fikirlerinin yansıtıldığı dergide diğer dönem dergilerinde görmeye alışık olduğumuz yoğunlukta memleketteki spor faaliyetlerine dair çok fazla bilgi verilmediği görülmektedir. 29 Ekim 1936'da ülke genelindeki tüm sporcuların partiyeye bağlılıklarını resmi bir törenle ilan etmelerinin ardından memlekette spor faaliyetleri

36 Nasuhi Baydar, "Başbakanın Beyanatı", Sayı:72 (15 Kasım 1937), s.2.

37 Yayın Kurulu, "İsveç'te Spor Teşkilatı Nasıldır?", Sayı:28 (11 Ocak 1937), s.6-7; Nizamettin Kırşan, "Çekoslovakya'da Sokol Teşkilatı", Sayı:37 (15 Mart 1937), s.6-7; Lais Vuillenin, "Fransa'da Fizik Kültürü ve Askerliğe Hazırlık", Sayı:62 (6 Eylül 1937); "H. Derlange, İngilizlerin Spor Telakkisi", Sayı:62 (6 Eylül 1937), s.6; Yayın Kurulu, "Sovyet Rusya'da Spor Hareketleri", Sayı:66 (4 Ekim 1937), s.4; Nizamettin Kırşan, "Almanya'da Gençlik Teşkilatı I", Sayı:82 (31 Ocak 1938), s.12-13. Sayı: 83 (7 Şubat 1938), s.14-15; Nizamettin Kırşan, "Macaristan'da Gençlik ve Spor", Sayı:117 (3 Ekim 1938), s.6; Yayın Kurulu, "Polonya'da Sporcu Gençlik", Sayı:15 (5 Ekim 1936), s.6; Yayın Kurulu, "Polonya Beden Terbiyesi ve Spor Enstitüsü I-II", Sayı:64-65(27 Eylül 1937), s.5-6. Sayı:66 (4 Ekim 1937), s.10-11; Yayın Kurulu, "İngiltere'de Beden Terbiyesi ve Irkın Korunması Hakkında Yeni Bir Proje", Sayı:43 (26 Nisan 1937), s.7.

38 Vildan Aşir, "Mektep ve Spor", Sayı:1(26 Haziran 1936), s.12; Robert Geudon, "Mektepte Fizik Terbiye", Sayı:12 (14 Eylül 1936), s.14; Vildan Aşir, "Mektep ve Spor: Mektep Sporunu Spor Taklidi Değildir", Sayı: 29(18 Ocak 1937), s.7; Vildan Aşir, "Mektep ve Spor: Mektepte Kır Koşuları I-IV" Sayı: 30 (25 Ocak 1937), s.6-7. Sayı:31 (01 Şubat 1937), s.3. Sayı:32(8 Şubat 1937), s.4-5. Sayı:33 (15 Şubat 1937), s.4; Vildan Aşir, "Mektep ve Spor: Atletizme Başlarken Sürat Koşuları I-IV", Sayı:42(19 Nisan 1937), s.3. Sayı:43(26 Nisan 1937), s.3. Sayı:44(3 Mayıs 1937), s.3. Sayı:45(10 Mayıs 1937), s.3.

39 Vildan Aşir, "Mektep ve Spor: Mektep Oyunları I-IV", Sayı:34 (22 Şubat 1937), s.6. Sayı:35 (1 Mart 1937), s.4-5. Sayı:37 (15 Mart 1937), s.3. Sayı:38(22 Mart 1937), s.3.

partinin alt kuruluşu olan halkevlerince yürütülmeye başlanmıştır.⁴⁰ Bununla birlikte memlekette (Samsun, İzmir, Mardin, Manisa, Uşak, Balıkesir, Erdek, Konya, Mersin, İzmit, Karamürsel, Tokat, Eskişehir, Antalya, Rize, Ordu, Denizli) meydana gelen önemli spor olayları hakkında bilgiler zaman zaman dergide yer almıştır. Bahsi geçen spor faaliyetleri daha çok futbol ile ilgili olmakla birlikte, atletizm, su sporları, binicilik ve güreş ile ilgili konulara da değinilmiştir. Kış mevsiminde dağcılık ve kayak sporu⁴¹, yaz mevsiminde ise yüzme ile ilgili haberlere sıklıkla rastlanmaktadır.

Seyirci açısından değerlendirildiği zaman kitle sporu olan futbola daha fazla yer verilmesi de gayet normaldir. Özellikle yabancı futbol takımlarının ülkemize yaptıkları ziyaretler esnasında takım olarak veya birkaç takımın birleşmesiyle kurulan karmalarca gerçekleştirilen futbol maçları ile ilgili tafsilatlı bilgi bulmak mümkündür.⁴² Türk futbolunun gelişmesi için İstanbul, Ankara ve İzmir'in bazı takımlarının oluşturduğu Milli Küme maçlarının başlaması ile birlikte futbola duyulan ilginin yerelden ulusala yükseldiği görülmekte ve bazı maçların devlet erkanı tarafından da seyredildiği bilgisi verilmektedir. 4 Temmuz 1937'de oynanan Galatasaray-Güneş maçında ortaya çıkan şiddet olayları üzerine maçtan sonra Başbakan İsmet İnönü yayımlamış olduğu bir tebliğle *'spor kulüpleri kendilerine çekidüzen vermezlerse, şiddet olaylarının önüne geçilemezse spor kulüplerinin lağvedileceğini'* bildirmiştir. Bu olaydan sonra gazetelerde konu çok yönlü olarak tartışılmış⁴³ bu tartışmalar dergide de kendisine yer bulmuştur. Sporun düşmanlığı değil barışı tesis etmesi gerektiği üzerine 57. sayıda pek çok yazı kaleme alınmıştır.⁴⁴ Kısacası parti (devlet) kontrolünden çıkabilecek bir sportif yapılanmaya izin vermeyeceğini kesin bir dille ifade etmiştir.

8. Resmi Kısım

Kurum ile ilgili haberlerin verildiği bu bölümde ayrıca Kurumun düşünce yapısının ideolojik anlamda fikirlerinin savunulduğu bir baş yazının her sayıda var olduğu görülmektedir. Bu yazılar çoğunlukla 40. sayıya⁴⁵ kadar Faruk Nafiz Çamlıbel ile birlikte 10.Yıl Marşını kaleme alan Behçet Kemal Çağlar tarafından kaleme alınmıştır. Spor Postası'nda *"Türkiye'de en pahalı makale yazan muharrir kimdir? Ve en yüksek makale ücreti nedir? En pahalı yazan Behçet Kemal ismindeki gençtir. Hiç alakası olmadığı halde haftada bir çıkan Türk Spor Kurumu mecmuasına bir makale yazar ve ayda 120 lira alır yani makale başına 30 lira."*⁴⁶ çıkan bu yazıdan sonra birkaç sayıda daha baş muharrir olarak yazdıktan sonra yerini Nasuhi Baydar'a ve zaman zaman da Nizamettin Kırşan'a bırakmıştır. Bu başmakalelerde kurumun fikirlerinin yoğun şekilde işlendiği görülmektedir. Resmi kısımda spor politikaları ile ilgili bilgiler verilirken aynı zamanda spor kulüplerinin

40 Yayın Kurulu, "Sporcuların 29 Ekim'de Yapılacak Törende Partiye Katılımlarına Dair Yapılacak Merasimin Hususları", Sayı:11 (7 Eylül 1936), s.3; Yayın Kurulu, "Sporcular ve CHP: Sporcularımız Partiye Girişlerini Törenle Kutladılar", Sayı:19 (9 Kasım 1936), s.5.

41 Kur.Bnb. Cevdet Sunay, "Dağcılık: Ağrı(Ararat) Dağına 937 Çıkışı", Sayı:99(30 Mayıs 1938), s.11. Sayı:101 (13 Haziran 1938), s.10-11. Sayı:102 (20 Haziran 1938), s.6-7. (1937 yılında gerçekleştirilen Ağrı Dağı tırmanışına ait hatıraların aktarımı)

42 "Ankara Muhtelit Takımı dün sabah Bükreş Muhtelit Takımını Yendi", Sayı:77 (27 Aralık 1937), s.8-9. "Ankaragücü-Gençlerbirliği Muhteliteli Först Viyenya'yı 2-0 Yendi", Sayı:93 (18 Nisan 1938), s.11. "Yunan Muhteliteli Fenerbahçe'ye 2-0 Mağlub Oldu", Sayı:102 (20 Haziran 1938), s.3.

43 Muhittin Birgen, "Spor Facialarına Artık Nihayet Vermeliyiz", *Son Posta* (6 Temmuz 1937), "Fener Stadında Çirkin Bir Futbol Faciası Seyrettik", *Tan*, (5 Temmuz 1937)

44 Falih Rifki Atay, "Başbakanımızın Tebliği Ve Gazetelerimizin Yaptığı Neşriyat"; Nasuhi Baydar, "Başbakanımızın Sporculara Tebliği", Sayı:57 (2 Ağustos 1937), s.2-6.

45 Behçet Kemal Çağlar, "Halkevleri ve Spor", Sayı:40 (5 Nisan 1937), s.2.

46 Yayın Kurulu, *Spor Postası*, Sayı:148 (8 Şubat 1937), s.5.

eksiklikleri hakkında da sık sık serzenişte bulunulduğu ve çözüm önerilerinin öne sürüldüğü görülmektedir.

Kurumun resmi tebliğlerinin dergi sayfalarından yayımlanmasının yanı sıra kurum bünyesinde meydana gelen görev değişiklikleri de dergi sayfalarından yayımlanmıştır. Kurumun çalışmaları hakkında yıllık raporlar ile yapılması planlanan iş ve işlemlerin dergi sayfalarında yer aldığı görülmektedir.⁴⁷ Kuruma yönelik gazete ve spor dergilerinde çıkan yazılara yine dergide cevap verilmektedir.⁴⁸ Derginin varlığını devam ettirdiği süre zarfında spor basını ile ilgili tek yetkili merci olmaya çalıştığı bu cevabi yazılardan anlaşılmaktadır.

F. Sonuç

Türk basın tarihi ile ilgili önemli çalışmaları olan Orhan Koloğlu ve Hıfzı Topuz'un yazmış olduğu eserlerde 1930'lu yıllarda yayımlanmış spor mecmuaları ilgili herhangi bir bilgiye rastlanmamaktadır.⁴⁹ Suat Karaküçük tarafından yapılan çalışma dışında dergi ile ilgili doğrudan herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.⁵⁰ Suat Karaküçük'ün yapmış olduğu çalışma ilk ve son olması açısından kıymetli olsa da 'sadece bilimsel ve tarihsel değer taşıyan makalelerin' seçilmesi tercih edildiği için ve haberlere dair bilgiler verilmediği için yazıların bağlamından kopmasına yol açmıştır. Pek çok araştırmacı da doğrudan bu kaynağı kullandığı için dergi tam olarak anlaşılıp değerlendirilememiştir.

İstisnaları olmakla birlikte spor bilimcilerinin çoğunluğu sporun tarihine yönelik çalışmalar yerine sporun güncel sorunları üzerine odaklanmaktadır. Son yıllarda sosyal bilimciler arasında sporun tarihçesi, sporun devletle kurduğu ilişkiler, bir kontrol aracı olarak spor gibi konularda çalışmalar yapılmaktadır. Dönemin ruhunun anlaşılabilmesi için spor mecmualarının incelenmesi son derece önemli olmakla birlikte kaynaklara ulaşımın zorluğu, kütüphanelerdeki çalışma ortamının henüz istenilen seviyede olmaması, dijitalle aktarılmış olan dergilerin ise çok pahalı bir şekilde okuyucuya sunulması ve de süreli yayın taramanın zorluğu gibi faktörler bir arada değerlendirildiği zaman süreli yayınlara yönelik yapılan çalışmaların yetersiz kaldığı görülmektedir. Süreli yayınların elektronik ortama aktarılmaları ve ya tıpkı basım olarak bazı dergilerde yapıldığı gibi (Kadro Dergisi gibi) basılmaları araştırmacıların bu kaynaklara daha kolay ulaşımı beraberinde getirecek ve yapılan araştırmalarda süreli yayınlar daha yoğun bir şekilde kullanılabilir.

İncelediğimiz Türk Spor Kurumu Dergisi sporda ilk kez resmi bir dergi olması açısından dönemindeki diğer spor dergilerinden ayrılır. Yazar kadrosu incelendiği zaman bazı yazarların önceki ve sonraki spor dergilerinde de yazılar kaleme aldıkları ve en önemlisi de alanındaki uzman kişilerden oluşması ayırt edici özelliklerinden birisidir. Dergi, sadece bir havadis aktaran bir mecmua olmamış aynı zamanda idealize edilmiş sporlarla halkın meşgul olmasını sağlamaya yönelik bir kamuoyu oluşturma çabası içerisinde yer almış ve bunda da başarılı olmuştur. Avrupa'daki spor teşkilatlarının incelendiği yazılarla

47 "T.S.K. Futbol Federasyonu'nun 937-938 Yılı Mesai Raporu I", Sayı: 117(3 Ekim 1938), s.3; "T.S.K. Futbol Federasyonu'nun 937-938 Yılı Mesai Raporu II", Sayı: 118(10 Ekim 1938), s.3; "T.S.K. Futbol Federasyonu'nun 937-938 Yılı Mesai Raporu III", Sayı: 119(17 Ekim 1938), s.3.

48 Yayın Kurulu, "T.S.K.'nin Nazarı Dikkatine", *Top Dergisi*, Sayı:103 (19 Ekim 1936), s.4. Sayı:108 (23 Kasım 1936), s.4. Sayı:113 (28 Aralık 1936), s.4. ilgili sayılarda Berlin Olimpiyat Oyunlarına giden kafilenin harcamaları ile ilgili yazılar yazılmış ve Türk Spor Kurumu, resmi dergisi olan Türk Spor Kurumu Dergisi vasıtasıyla Sayı:19 (9 Kasım 1936), s.3-4. Sayı:21 (23 Kasım 1936), s.4. tarihli sayılarda cevaplar verilmiştir.

49 Hıfzı Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2003, Birinci Basım; Orhan Koloğlu, *Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*, Pozitif Yayınevi, İstanbul, 2006, Birinci Basım.

50 Suat Karaküçük, *Türk Spor Kurumu Dergisi 1936-1938 Seçilmiş Spor Makaleleri*, TDFO, Ankara, 1992 (Suat Karaküçük benzer bir çalışmayı Ülkü Seçilmiş Spor Makaleleri başlığı ile de yapmıştır.)

oluşturulmaya çalışılan yeni teşkilatın nasıl şekilleneceğine yönelik bir tartışmanın da merkezinde yer almıştır. Spor işlerinin merkezde kurumca taşrada ise valilerce yönetildiği bu geçiş dönemi dergisinde resmi bir dergi olmanın bir sonucu olarak kurumun değişikliğe uğrayıp spor işlerinin partiden alınıp doğrudan devlet idaresine alınması sonucunda yeni genel müdürlüğün teşkilatını tamamlaması ile oluşturulan Beden Terbiyesi Dergisi'ne yerini bırakarak basın tarihimizdeki yerini almıştır.

G. Kaynakça

1.Dergiler

- Asaf, Burhan, "Spor Telakkimiz", *Ülkü*, Cilt:1,Sayı:1 (Şubat 1933)
- Aşir, Vildan, "Eski Yunanlılarda Spor I-VI", *Türk Spor Kurumu*, Sayı: 82 (31 Ocak 1938), Sayı:84 (15 Şubat 1938), Sayı:85 (21 Şubat 1938), Sayı:86 (28 Şubat 1938), Sayı:87 (7 Mart 1938), Sayı: 88 (14 Mart 1938), Sayı:89(21 Mart 1938)
- , "Mektep ve Spor: Atletizme Başlarken Sürat Koşuları I-IV" *Türk Spor Kurumu*, Sayı:42(19 Nisan 1937), Sayı:43(26 Nisan 1937), Sayı:44(3 Mayıs 1937), Sayı:45(10 Mayıs 1937)
- , "Mektep ve Spor: Mektep Oyunları I-IV" *Türk Spor Kurumu*, Sayı:34 (22 Şubat 1937), Sayı:35 (1 Mart 1937), Sayı:37 (15 Mart 1937), Sayı:38(22 Mart 1937)
- , "Mektep ve Spor: Mektep Sporu Spor Taklidi Değildir", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:29 (18 Ocak 1937)
- , "Mektep ve Spor: Mektepte Kır Koşuları I-VIII" *Türk Spor Kurumu*, Sayı: 30 (25 Ocak 1937), Sayı:31 (01 Şubat 1937), Sayı:32(8 Şubat 1937), Sayı:33 (15 Şubat 1937), Sayı:34 (22 Şubat 1937), Sayı:35 (1 Mart 1937), Sayı:36 (8 Mart 1937), Sayı:37 (15 Mart 1937)
- , "Mektep ve Spor", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:1 (26 Haziran 1936)
- Atay, Falih Rifki, "Başbakanımızın Tebliği ve Gazetelerimizin Yaptığı Neşriyat", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:57 (2 Ağustos 1937)
- Baydar, Nasuhi, "Ankara Spor Faaliyetinin Merkezi", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:78 (3 Ocak 1938)
- , "Başbakanımızın Sporculara Tebliği" *Türk Spor Kurumu*, Sayı:57 (2 Ağustos 1937)
- , "Başbakanın Beyanatı", *Türk Spor Kurumu Dergisi*, Sayı:72 (15 Kasım 1937)
- , "Kış Geliyor", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:18 (26 Ekim 1936)
- , "Sporda Harem ve Selamlık", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:87 (7 Mart 1938)
- Beşikçi, Mehmet, "Militarizm, topyekun savaş ve gençliğin seferber edilmesi: Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı İmparatorluğu'nda paramiliter dernekler", *Tarih ve Toplum Yeni Yaklaşımlar*, S. 8, Bahar 2009, sf. 49-92.
- Chatin, Rita, Çvr. Kırşan, Nizamettin, "Bayanlara Mahsus Jimnastik: Ayak Bileklerini ve Bacakların Yağlarını Eritmek İçin", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:91 (4 Nisan 1938)
- , Çvr. Kırşan, Nizamettin, "Beden Terbiyesi: Jimnastikle Zayıflama", *Türk Spor Kurumu*, Sayı: 99 (30 Mayıs 1938)
- , Çvr. Kırşan, Nizamettin, "Beden Terbiyesi: Yuvarlak Sirt: Cyphose", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:93 (18 Nisan 1938)
- , Çvr. Kırşan, Nizamettin, "Jimnastiğin Bağırsaklara Te'siri", *Türk Spor Kurumu*, Sayı: 81 (24 Ocak 1938)
- Çağlar, Behçet Kemal, "Halkevleri ve Spor" *Türk Spor Kurumu*, Sayı:40 (5 Nisan 1937)

- , "Kış Sporları", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:21 (23 Kasım 1936)
- Derlange, H, "İngilizlerin Spor Telakkisi", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:62 (6 Eylül 1937)
- Erzin, Niyazi, "İfrat Derecede Antrenman", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:60 (23 Ağustos 1937)
- , "Sporda Senelik Tatilin Ehemmiyeti", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:51 (21 Haziran 1937)
- , "Atletizmde Sağlık Bilgisi", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:114 (12 Eylül 1938)
- , "Futbol Oyununda Görülen Spor Arızaları ve Bunların Hakiki Sebepleri", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:55 (19 Temmuz 1937)
- Erzin, Niyazi, "Müsabakalar ve Antrenmanlar Esmasında Sporçunun Gıdalanması", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:77 (27 Aralık 1937)
- Erzin, Niyazi, "Sağlık Bakımından Kadın Jimnastiği", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:71 (15 Kasım 1937)
- , "Spor Yaralanmalarında Sahanın Rolü", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:110 (15 Ağustos 1938)
- Erzin, Niyazi, "Sporcuların Muayenelerinde Nabız Sayma Usulü", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:94 (25 Nisan 1938)
- , "Sportif Faaliyetler Esnasında Rastlanan Kazalarda Sporçuya Yapılacak İlk Yardımlar I,II,III,IV,V,VI,VII", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:116 (26 Eylül 1938), Sayı:117 (3 Ekim 1938), Sayı:118 (10 Ekim 1938), Sayı:119 (17 Ekim 1938), Sayı:120-121 (31 Ekim 1938), Sayı:122 (7 Kasım 1938)
- Geudon, Robert, "Mektepte Fizik Terbiye", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:12 (14 Eylül 1936);
- Kırşan, Nizamettin, "Oda Jimnastikleri: Genç Kızlar İçin", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:34 (22 Şubat 1937);
- , "Oda Jimnastikleri: Kadınlar İçin", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:27 (4 Ocak 1937)
- , "Oda Jimnastikleri: Kayak Sporuna Gidenlere", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:31 (1 Şubat 1937)
- , "Oda Jimnastikleri: Erkekler İçin", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:28 (11 Ocak 1937)
- , "Almanya'da Gençlik Teşkilatı I-II", *Türk Spor Kurumu*, Sayı: 82. (31 Ocak 1938), Sayı: 83 (7 Şubat 1938)
- , "Beden Terbiyesi: Bayanlara Kolay Oda Jimnastikleri", *Türk Spor Kurumu*, Sayı: 94 (25 Nisan 1938)
- , "Çekoslovakya'da Sokol Teşkilatı", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:37 (15 Mart 1937)
- , "Eskrim", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:75 (13 Aralık 1937)
- , "Macaristan'da Gençlik ve Spor", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:117 (3 Ekim 1938)
- , "Milli Sporlarımızdan: Cirit Oyunları", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:44 (3 Mayıs 1937)
- , "Sağlık İçin İyi Nefes Almalı", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:65 (27 Eylül 1937)
- , "Türklerde Binicilik", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:45 (10 Mayıs 1937)
- , "Düz ve Biçimli Bir Karın Nasıl Elde Edilir", *Türk Spor Kurumu*, Sayı: 67 (11 Ekim 1937)
- Orkun, H.N. "Türk Spor Tarihine Dair Notlar: Eski Türklerde Kılıç", *Türk Spor Kurumu*, Sayı: 46 (17 Mayıs 1937), Sayı:47 (24 Mayıs 1937), Sayı:51 (21 Haziran 1937), Sayı:54 (11 Temmuz 1937)

- Kotoğlu, Namık, "Oda Jimnastikleri: 4-6 Yaşındaki Çocuklar İçin", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:38 (22 Mart 1937)
- Kur.Bnb.Sunay, Cevdet, "Dağcılık: Ağrı(Ararat) Dağına 937 Çıkışı", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:99 (30 Mayıs 1938), Sayı:101 13 Haziran 1938), Sayı:102 (20 Haziran 1938)
- Pura, Fuat, "Kayak Sporunu ve Tarihi I-VIII" *Türk Spor Kurumu*, Sayı:21(23 Kasım 1936),Sayı:22(30 Kasım 1936), Sayı:23 (7 Aralık 1936), Sayı:24 (14 Aralık 1936), Sayı:25(21 Aralık 1936), Sayı:26 (28 Aralık 1936), Sayı:27 (4 Ocak 1937),-Sayı:28 (11 Ocak 1937)
- Spor Postası*, Sayı:25 (6 Ekim 1934), Sayı:29 (27 Ekim 1934), Sayı:32 (17 Kasım 1934), Sayı:36 (15 Aralık 1934), Sayı:53 (13 Nisan 1935)
- Top Dergisi*, Sayı:103 (19 Ekim 1936), Sayı:108 (23 Kasım 1936), Sayı:113 (28 Aralık 1936)
- Toprak, Zafer, Cumhuriyet Kurulurken Tasarruf ve Yerli Malı, *Toplumsal Tarih*, İstanbul, Sayı:309, Eylül 2019
- Vuillenin, Luis, "Fransa'da Fizik Kültürü ve Askerliğe Hazırlık", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:62 (6 Eylül 1937)
- Yayın Kurulu, "Ankara ve İstanbul Radyolarında 18 ve 19 Mayıs Sabahları Saat 7'de Yapılacak Olan Jimnastik Hareketlerinin Tarif ve Resimleri", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:46 (17 Mayıs 1937)
- , "Erzurum'dan Mektup: Erzurum'da Kayak ve Spor Faaliyeti", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:83, (7 Şubat 1938)
- , "Halkevleri Takımının Sovyet Rusya Temasları", *Türk Spor Kurumu*, Sayı: 12 (14 Eylül 1936), Sayı: 14 (28 Eylül 1936), Sayı: 16 (12 Ekim 1936)
- , "İngiltere'de Beden Terbiyesi ve Irkın Korunması Hakkında Yeni Bir Proje", *Türk Spor Kurumu*, Sayı: 43 (26 Nisan 1937)
- , "İsveç'te Spor Teşkilatı Nasıldır?" *Türk Spor Kurumu*, Sayı:28 (11 Ocak 1937)
- , "Maksadımız", *Türk Spor Kurumu Dergisi*, Sayı:1 (29 Haziran 1936)
- , "Polonya Beden Terbiyesi ve Spor Enstitüsü I-II", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:64-65(27 Eylül 1937), Sayı:66 (4 Ekim 1937)
- , "Polonya'da Sporcu Gençlik", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:15 (5 Ekim 1936)
- , "Sovyet Rusya'da Spor Hareketleri", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:66 (4 Ekim 1937)
- , "Sporcular ve CHP: Sporcularımız Partiye Girişlerini Törenle Kutladılar", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:19 (9 Kasım 1936)
- , "Teleferik: Kayak Sporlarına Karşı Bu Sene Gösterilen Eşsiz Alaka Yüzünden Fransa Şimendifencilik Tekniğinde Görülmemiş Bir Muvaffakiyet" Sayı:33 (15 Şubat 1937)
- , "Gazi Beden Terbiyesi Talebesi Uludağ'a Gitti", *Türk Spor Kurumu*, Sayı:85 (21 Şubat 1938)
- , "Spor ve Güzellik: Güneş Tedavisi ve Güneşlenme Salgını I-II", *Türk Spor Kurumu*, Sayı: 50 (14 Haziran 1937), Sayı:52 (28 Haziran 1937)

2.Gazeteler

Son Posta (6 Temmuz 1937)

Tan,(5 Temmuz 1937)

3.Kitaplar

- Akcan, Erol,(2015), *İttihat ve Terakki Fırkası'nın Paramiliter Gençlik Kuruluşları*, TTK, Ankara.
- Akın, Yiğit, (2004), "Gürbüz ve Yavuz Evlatlar" *Erken Cumhuriyet'te Beden Terbiyesi ve Spor*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Ateş, Sanem Yamak, (2012), *Asker Evlatlar Yetiştirmek: II. Meşrutiyet Dönemi'nde Beden Terbiyesi, Askeri Talim ve Paramiliter Gençlik Örgütleri*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Fişek, Kurthan, (1980), *Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi: Dünya'da ve Türkiye'de*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Karaküçük, Suat, (1992), *Türk Spor Kurumu Dergisi 1936-1938 Seçilmiş Spor Makaleleri*, Ankara.
- Koloğlu, Orhan, *Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*, İstanbul,2006.
- Sünbülüoğlu, Nurseli Yeşim, (dr.), (2013), *Erkek Millet Asker Millet: Türkiye'de Militarizm, Milliyetçilik, Erkek(lik)ler*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Topuz, Hıfzı, (2003), *II.Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, İstanbul.

4.Makaleler

- Aydın, Hakan, İdman (1913-1914): İlk Kapsamlı Spor Dergisi Üzerine Bir İnceleme" *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 27 (2009/2)
- Toprak, Zafer, "II. Meşrutiyet Dönemi'nde Paramiliter Gençlik Örgütleri", *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*, der. Murat Belge, İstanbul, 1985, cilt 2, s. 531-536.